

بردارند. در پی این تصمیم، نیروی دریایی عراق در ۲۹ شهریور همان سال، ۳ فروند شستی بازرگانی ایران را در دهانه فاو متوقف از آنها خواست تا پرچم عراق را روی عرشه خود بالا ببرند.

جران در روابط ایران و عراق روزبه‌روز شدت
ی‌گرفت. مصاحبه صدام رئیس‌جمهوری
عراق با روزنامه السیاسة کویت که تلویزیون
عراق هم آن را بازنشر داد، با نامه اعتراض
وزارت امور خارجه ایران به دبیرکل سازمان
مصلح مواجه و گویای تنش روزافزون در روابط
دو جانبه بود.

مسلم در این مصاحبه، آشکارا و با احنی
فنگ طلبانه، مسئولان ایران را مستقیما
در حمله قرار داده و به کمک به مخالفان
جمهوری اسلامی ایران اعتراف می کند. از
امان برقراری جمهوری اسلامی ایران، دولت
عراق سیاست خصمنانه و شروانه را علیه
ایران در پیش گرفته است. اما سئیره نوبی
دولت بعث عراق، با سوبه تضعیف نوبی
مملوری نوبی ایران، در تابستان ۱۳۵۹
بشکل دیگری به خود گرفته بود. تاخت و تاز
به پایگاهها و روستاهای مرزی ایران توسط
فخشی از نیروهای نظامی عراق که در امتداد
سرز آرایش گرفته بودند آغاز شده و رژیم
ایران به طور مدام مناطق مرزی را در چهار
فستاد معاور مردم تعرض فروری می داد که
فشارت جانی و مالی زیادی را به مرزنشینان
ارد ساخت. این اقدامات عراق بدون شک
فقص آشکار حاکمیت ایران و مغایر با اصول
شمع سازمان ملل است. اما وسایل ارتباط
نمشی جهان به موضوع توجه خاصی نشان
می دهند.

برای راندن آشکار به غربی‌ها نزدیک شده و به توافق‌های تسلیحاتی متعددی رسیده و با همین پشتوانه به تحرکات سراسری خود ادامه داده است. در چنین شرایطی کودتای نقاب «صحبت از انحلال ارتش به دل‌های آورده و شعارهای تند را علیه اکتا می‌شناسیم». این کودتا، اقدامی است که به عنوان «تشیب طوطی» درک شرایط روز، نسبت به عواقب آن و موضع‌گیری‌ها هشدار داده و در

بدار بمسار فلاحی جانشین داد مشترک
فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش ضمن
فراغت از ارتش، به نکت مهمی اشاره
فرمودند: «این بسیار متأسف است که اینکه گاهی
فواسطه خیانت یا ندانم کاری های بعضی از
رتبتهای این پهنه به دست اشخاص فاسد
است» دهد که ارتش را تضعیف کنند. ما امروز
رومی را از گناه های دولتی و ملی احتیاج به
قیوت داریم. این مسائلی که گاهی گفته می
شود و لازمه اش تضعیف ارتش یا ژاندارمری
اقوام مسئله است. این از جانب ملت
نیست؛ این از جانب آن گروه هایی است
که می خواهند تضعیف کنند روحیه ملت
رتش را و همه ملت را که دنبال او چنانچه
کندای نخواسته، یک مطلبی واقع بشود، اینها
تضعیف باشند و این موجب تأسف است....»

همه در همین راستا به موضوع وحدت
مللی اهمیت زیادی فراتر از ضرورت های
سیاسی یافتند. شده و می فرمودند: «از یک
جانب»

واجب شرعی است برای همه؛ یک واجب شرعی است برای وکلای مجلس که در دولت پارلمانی است برای رئیس جمهوری وکنندگان، برای رئیس است برای رئیس جمهوری و دولت، به باید با مجلس همزمان و هماهنگ باشند. هرکس از یک طرف بکشد، او بخواند خودش نمایش بدهد، هرکس یک طرف یکی نکشد، پاسدارها بخوانند دخالت در- فرض کنید - ژانداژری بکنند، ژانداژری بخواند تخت را پاسدارها بکنند آنها بخوانند در شش دخت بکنند، آنهای دیگر بخوانند نتاجا، کمیته بخواند در یک جای دیگر دخالت کنند، ارگان‌ها دیگر در جای دیگر، باشد می شود این کار... این یک وظیفه شرعی. یعنی است که من دارم به همه می گویم، نه

خصوص شما، برای همه است این: برای
استادها هست، برای پاسپانها هست، برای
تخت، تخت، برای ژاندارمری هست، برای
جلس هست، برای دولت هست، برای
نیس جمهوری هست. این یک مسئله شرعی
است که مکلفاند شرعاً به کار را
جام بدهند و آن چیزی که من می گویم این
است که لازم است این باید بشود، هرکدام به
وظایف قانونی شان باید عمل بکنند. قانون
رای همه وظیفه معین کرده، اگر یکی دست
خلاف بردارد و بخواد خلاف دیگری بکند،
قانون شرع عمل کرده. باید می گفت، همان
رای، آقای رئیس جمهوری همان کاری که
رایش معین کرده است. قانون، آن کار خوب
همی که برای او کرده داده، آن را از کار
بهد. مجلس آن وظیفه ای که قانون

در ایشامین کرده همان را درست بکنند، دیگر مجلس دخالت نکند در اجرا و قوه مجریه در معینه و هر دو در قوه قضائیه» (در چنین سراسری، ارتش عراق در ۲۹ شهریور ۱۳۵۷، به طور رسمی و با چند لشکر پیاده و زرهی و از محور اصلی غرب میانه و جنوب مرزهای دو کشور، وارد خاک ایران شد و همزمان با آن، اقدام، وارد پایگاههای عراق به فرودگاههای شهرهای مهم ایران از جمله تهران، اهواز و بربز حمله کردند.

موضوع دیگر بحران داخلی، انتخاب نخست‌وزیر بوده که طبعیت ششمشکر در سطوح بالای نظام را به موجب دامنۀ آن به مطلوبات مردم اهاافته و جامعه را آستفاده کرد. اما از بی‌بارها تذکر مشفقانه و با رفتاری پدرانه که گاه نیز با عتاب از طریق دعوی‌ای خواهد که از اختلاف و تنازع بر سر این موضوع احتراز می‌کند به توجه به مخاطراتی که کشور را تهدید می‌کند به اتحاد و همدلی روی آورد و خطاب به مسئولان می‌فرماید: «باید از اختلافاتی که اخیراً می‌بینید به جان هم افتاداند و در پی روزنامه‌ها می‌کنند، بری باشیم». در پی بی‌عتاب اهام و بر رئیس ملاقات چهار ساعته مهمی میان رئیس جمهوری وقت و اعضای شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی در منزل دکتر محمدجواد باهنر می‌گذرد که نتایج مهم و تعیین‌کننده‌ای در حل این مشکل دربردارد. در این جلسه که به «مبتانی وحدت» شهرت یافت، از انشقاق بیشتر جماعت گلبرگی کرد و به موجب زمان حمله عراق یعنی کمتر از یک ماه بعد کشور را از نخست‌وزیر و کابینه یابوده.

مناقشه بر سر انتخاب نخست‌وزیر در روزهای منتهی به آغاز جنگ باعث نگرانی رهبر و پیانیاندار نظام بود این روزام خمینی (ا) یکسید منافعش را امریکا ببرد یا منافع را شوری ببرد. الان شما ره زحمتی بکشید منافعش را ملت خودتان و خودتان می‌برید. بنابراین باید همه این قوا با هم مجتمع شوند و همه تقویت بکنند هم را، مجلس باید تقویت دیگر همه قوای مسلحه و همه ارگان های دیگر را، دولت را ورئیس جمهور را تقویت بکنند، رئیس جمهوری هم باید تقویت بکنند اینها را. ارتش باید از رئیس جمهوری اطاعت بکند چون رئیس قواست و آنها پدرانۀ رفتار بکنند.... روزنامه جمهوری اسلامی ۵۹/۵/۲

■ بحران در مناسبات ایران و عراق

در ماه‌های منتهی به جنگ، بحران و تنش بین ایرانیان و عراق شدت یافت. در این میان، برخی اقدامات عراق در عرصه دیپلماتیک و نظامی بروخامت روابط می‌افزود. در ۳۱ تیر ۱۳۵۹، صدام حسین صریحاً به دولت جدید ایران حمله کرد و مواضع خصمانه عراق را در بیان آشکار ساخت: «اکون ما نیروی نظامی و نظامی‌های باریس اگرگوتن سه جزیره عربی اشغال شده توسط ایران را فراهم کرده‌ایم. برخلاف تصور عده‌ای، ما هنگام اشغال این جزایر در ماه مارس ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳) به سبک‌تر کرده‌ایم و دچار خوت و سستی نشده‌ایم، بلکه از آن زمان و پس از درگیری به جنگ فرسایشی با شاه، توان و قدرت نظامی و اقتصادی خود را در مدت هفت سال افزایش داده‌ایم». روزنامه جمهوری اسلامی ۵/۵/۵۹ آن روزها شکمشکش‌های سیاسی و شنج‌افزینی گروهک‌ها، چنان فضای تنشجی به‌وجود آورده بود که تصمیم‌گیران سیاسی - نظامی و در رأس آن نبی‌صدر، رئیس‌جمهوری و فرمانده کل قوا، این سخنان را جدی نگرفتند، حتی با وجود برخی هشدارها و هشدارها، سخنان صدام تلقی نشدند اما تحولات بعدی، منظره جدیدی از روابط دو کشور فراروی ناظران سیاسی عرصه فراهم کرد.

معاونین الدوری، معاون شورای انقلاب عراق، در نشست مطبوعاتی در رم یک هفته قبل از حمله به ایران اعلام کرد: «عملیات جنگی عراق در مرزهای ایران برای باریس گیری ۱۳۰۰ کیلومتر مربع خاک متعلق به عراق تا پایان هفته جاری خاتمه خواهد یافت».

■ لغویک جانبہ قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

دولت عراق در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹، کاردار سفارتات جمهوری اسلامی ایران را به بغداد برای مذاکرات خارجه محض کرد و با اعلان پادشاهی عراق در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ (۱۷ سپتامبر ۱۹۸۰ میلادی) به طور یک جانبه موافقت نامه صلح را لغو کرد. در بخش پایانی این قرارداد رسمی چنین آمده است:

«دولت جمهوری عراق، دولت جمهوری اسلامی ایران را به پذیرش وضع جدید و برقراری حاکمیتی بر عقل و منطق در قبال اعمال روشنی و حقوق مشروط مردم عراق و در سراسر قلمرو خاک و رودخانه‌ای خود در شرق العرب، عیناً مانند وضعی که پیش از موافقت نامه الجزیره سابق الذکر وجود داشت، نامو می نماید.»

مهرچند دولت ایران این اقدام را هرگز نپذیرفت، اما دولت عراق برای تحقیر خواسته‌های خود، دو سه اقدامات بعدی دید که روز پس از لغو یک‌جانبه قرارداد الجزایر، سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور اعلام کرد که از تمام کشتی‌ها و نفتکشانی‌هایی که قصد عبور از شط العرب را دارند، خواسته می‌شود تا پرم عراق را نیز عبور خود، نصب کنند و مالیات عبور را نیز که مبلغ آن در بغداد تعیین خواهد شد،

A black and white photograph capturing a large, dense crowd of men, likely in a conflict zone. Many of the men are holding up portraits of religious figures, possibly Ayatollah Khomeini, and some are holding rifles. The background shows a large plume of smoke rising from the horizon, suggesting a recent explosion or fire. The men are dressed in casual clothing, and the overall atmosphere is one of intense activity and protest.

سعيد صادق

تدابیر امام خمینی (ره) برای تقویت انسجام ملی در مواجهه با بحران جنگ

نبرد با متجاوز با سلاح وحدت ملی

حسن عبداللہ زاده

خبرنگار

ایران بوده و پس از طی مراحل مختلف، سناریوی جنگ را به اجرا درآوردند. سراسری این مقطع در وضعیت دوگانه قرار داشت. یعنی از سویی به آنکا به مشروعیت سیاسی حاصل از پیشتوانه مردمی، نهادهای قانونی تأسیس یا به پایریزی شده، هم‌پهروی افغان و اساسی و انتخابات ریاست جمهوری برگزار و اولین رئیس جمهور کشور مشخص شده بود. انتخابات مجلس شورای اسلامی (چندی بعد شورای اسلامی) گرفته و در روزهای گرم تابستان ۱۳۵۹ مراحل پیش صلاحت، نمایندگان منتخب مردم در مجلس صلاحت، نظام جدید همچنان در مرحله گذار بود و هنوز به مرحله

استقرار قطعی و ثبات کامل نرسیده و تا آن مرحله هنوز چند گام دیگر در پیش داشت. بسیاری دیگر نیز گرچه نظام نوپا به طور نسبی و موقتی تأسیس شده بود، لکن هنوز نتایج تسلیل‌آوری از شرایط انقلاب نبرهنه حضور داشته و با رفتار قراقانونی و در یک چرخه معجزه و قانونی قرار نمی گرفتند. در این اوضاع و احوال، مطالبات سیاسی متنوعی مطرح می شد که نظام، قادر به جذب و پاسخگویی به آنها نبوده و عرصه سیاسی را تسخیر و بحران می کرد.

برحمت مناسبات و مناقشات با دولت امریکا، تشوهرگیر موضوع گرگان‌های ایرانی بود. شاکرالدین که مناسبات با عراق بی‌پایه بود، تصمیمات غیر دیپلماتیک و قلدرمآبانه حاکمان بعث عراق بودند. حاکمیت عراق سواستفاده از عراقی‌ها نآرام کشور و رصداستفادی به جایگاه‌های اهراری و فوق‌قایمی بر جهان عرب و منطقه بودند و با طرح موضوعاتی همچون ادعاهای ارضی، خرداصلی بر شی منطبق از جمله حملات، ترانسیل در غرب منطقه را پیگیری موضوع وزیر اسگانه در خلیج فارس، رصداحل منصف ژولینیکه خودی دسرتسی‌های رصفاستفاده بود. به این ترتیب هم روزی تاریخی، احراز الکتیک و حاکمیت بر

شناس تاریخی مردم ایران، حضور اراده‌ای ملی و معنوی بود که از قدرتی لاهوتی برخوردار و موق به ی بزرگترین انقلاب قرن و تأسیس بنیان‌های جدید بر مبنای تفکرات مردمی و اسلامی شده بود. آن روح بلند کسی نبود جز امام خمینی (ره) که با تأثیرگذاری بر رخدادهای تاریخی در سطح منطقه، بحران‌های ویرانگر را مهار و سیر حوادثی که با طراحی دشمنان تمامیت ارضی و عزت و اقتدار اهالی ایران زمین را ف گرفته بود دستخوش تغییر و تحول اساسی نمود

■ مهار بحران‌های داخلی

با گذشت ۵ ماه از انتخاب اولین رئیس جمهور کشور، از آنجا که مجلس شورای اسلامی از تیرماه ۱۳۹۴، تازه به کار درآمده بود، زمینه برای تشکیل هیأت دولت فراهم شد. مجلس دوره اول در تابستان ۱۳۹۴ به موضوع اساسی روبه‌رو بود که همین دو موضوع در کنار برخی مسائل و تنش‌های حاشیه‌ای، جزایر مناسبات استراتژیک حکومت را با بحران مواجه می‌ساخت. اولین موضوع چگونگی حل مسأله کورگان‌های آمریکایی و دیگری را اعتماد به نخست وزیر و کابینه بود. علاوه بر این، موضوع دیگری که برانگیزنده تدریس، تعیین صلاحیت نامیدگان منتخب مردم بود که باتوجه به داشتن گرایش‌های فکری - سیاسی متفاوت، خودبه‌خود بحث و جدالی را در سطح جامعه ولایت‌ها و اجتماع برمی‌انگیزد.

در مورد گروگان‌ها هم اگرچه امام حل آن را برعهده مجلس گذاشته بود، لکن اختلافات بین دو جناح موسوم به لیبرال و خط امام باعث بروز موضع‌گیری‌های متفاوت شده و طولانی شدن ماجرای گروگان‌ها را در پی داشت. موضوعی که برخی به انگیزه دادن به امریکایی‌ها در حمایت از صدام از آن یاد می‌کنند.

تمامی الودند و مقب‌ب‌بردن مرزهای خود، تاساحل شرقی آن را محقق می‌کرد، هم به سبب نفوذ ناآرامی ساقی‌خان آید. از این رو برای آغاز جنگ با ایران ساز با نمی‌شد.

پسین ترتیب، نوع صف‌بندی جریان‌های سیاسی داخلی، در مجموع ضایعی را موجب شده بود که عامل مساعی برای زمینه‌سازی تجاوز ارتش بعث عراق در روز پایانی شهرپور شد.

۱۳۵۹هـ. ش.

در این میان شانس تاریخی مردم ایران، حضور اراده‌ای ملی و معنوی بود که از قدرت لاهوتی و خرددارو رو به رهبری بزرگترین انقلاب قرن و تأسیس بنیان‌های جدید بر مبنای تفکرات مردمی و اسلامی شده بود. این روح بلندگسی نبود خردام خمینی (ره) با تأثیرگذاری بر خرداهای تاریخی و در سطح منطقه بحران‌های روانگرا و مهار و سیر حوادثی که با طراحی دشمنان نامتایم ارضی و عزت و اقتدار اهالی ایران زمین را هدف گرفته بود دستخوش تغییر و تحول اساسی نمود. در امام خمینی (ره) در مدیریت این مقطع همان درک شهودی بود که با منطق ایمان به‌خوانی داشت. به گونه‌ای که شروع جنگ، در تابستان ۱۳۵۹، آخرین حلقه از بحران‌های شتابنده بوده و خروجه‌ای این نقطه پایان شد.

میتهمان در آنجا صد ها کیلومتر، در یک ایستگاه ایستاده و به بررسی روند اوضاع و احوال کشور و مسأله مواجهه با بحران پرداخته و تصمیماتی را اتخاذ کردند. در مقطع جمهوری اسلامی نوپای ایران درگیر یک یو د که از حوادث و وقایع درموقعه بود، در یک رخ خارجی از جمله مهم ترین مسائل، سیرا و در بعد داخلی نیز صف بندی های سیاسی، در چنین مهم ترین آنها به شمار می رفتند. در چنین شکل گیری نقش در شکل گیری نهایی جریان های سیاسی کشور، شور، روزافزون و روه های مسلح، قالب براندازی و تجزیه طلبانه بابائی و شهری گروه های معارض مسلح نیز به رور با بحران های متعدد، جدی و تهدید آمیزی

سوءاستفاده از وضعیت می‌پردازند و حاضر به فرار گرفتن لیدل حاکمیت و قانون ندارند. به هر حال ضرورت سازمانی و تشکیلاتی آن، ایجاد می‌گردد، مدعی ایفای نقش در مسائل سیاسی بودند و هر جا که توفیقی نمی‌یافتند، با تکیه به سلاح و شعار نقش غیرمدنی و ضد ملی خود را آشکار می‌کردند. بدین ترتیب صلی‌فدائی گروه‌های سیاسی قضایی ایجاد کردند که قلمداد تحمیل برای جرایم عراق را تسهیل نمود. به موازات وجود بحران‌هایی زاین دست، در ۱۸ تیرماه ۱۳۹۶ «کودتای قضا» به وقوع پیوست که آشوب‌های فراوان و «جابه‌جایی» نایب‌رئیس و رئیس قوه قضائیه را در پی داشت.

نازدیک شدن انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا، تلاش کارتر برای یافتن راهی برای بهار انقلاب اسلامی مردم ایران در داخل مرزها شدت گرفت و با حضور ناوگان دریایی و نیروهای واکنش سریع آمریکا و انگلیس در قیبنوس هند، دریای احمر و خلیج فارس موجب دلگرمی و تشجیع صدام در حمله به کشورمان شد.

با مروری کلی بر روند جریان‌ها و حوادث ۲۰ ماهه قبل از جنگ، به این نکته تلخ و در عین حال عبرت‌آموز پی می‌بریم که دشمنان در یک سناریوی از پیش تعیین شده، در صدد براندازی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی

دولت بعث حاکم بر عراق با سوءاستفاده از وضعیت ناآرام کشور در شرایط تغییر ساختارها، با هدف دستیابی به جایگاه رهبری جهان عرب و تأمین ادعاهای ارضی درخصوص برخی مناطق کشور، درصدد جبران ضعف ژئوپلیتیکی خود برآمد. مجموعه این بحران‌ها را می‌توان در چهار عنوان دسته‌بندی کرد.

- ۱- بحران روابط و مناسبات میان ایران و عراق
- ۲- بحران کردستان
- ۳- بحران امنیت داخلی
- ۴- بحران روابط و مناسبات با آمریکا و بلوک غرب.

دولت عراق با بهره گیری از بحران های موجود، در پی تحقق مطامع خویش بود. این رو ایند با حمایت از درگیری های قریب کشور و دادن وزن به مطالعات قومی خویشان، در صدد برآمد تا یک پایگاه نفوذ برای خود ایجاد کند. این راه کنش و تحقق نوعی زمینه سازی برای تحمیل جنگی تمام عیار به ایران شد. این شرایط کشور، تحت تأثیر جناح پهن سیاسی قرار داشت. موضوعی که وضع پیچیده ای ایجاد کرده بود. در صحنه بین در صدد اخلاقی، روانه های شبه نظامی هم حضور ارشدند. آنان با استفاده از انقلابی نامه به طرح دعای غیر صافانه با